

Maatilatalouden kehittämisrahasto

Viite Talousarvioasetus (254/2004) 66i §

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN KANNANOTTO MAATILATALOUDEN KEHITTÄMISRAHASTON VUODEN 2015 TILINPÄÄTÖKSESTÄ

Maa- ja metsätalousministeriön (MMM) tilinpäätöskannanotto perustuu Maatilatalouden kehittämisrahaston (Makera) vuoden 2015 tilinpäätökseen ja tilintarkastajien tilintarkastuskertomukseen. MMM esittää kannanottonaan viitekohdassa mainitun asetuksen perusteella Makeran vuoden 2015 tilinpäätökseen seuraavaa:

1. Arvio tuloksellisuuden kehityksestä ja asetettujen tavoitteiden toteutumisesta

Vuosi 2015 oli maatilainvestointeja ja tilanpidon aloittamista koskevien tukijärjestelmien osalta Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 toimeenpanon ensimmäinen vuosi. Makeran osalta uuden ohjelmakauden käynnistäminen merkitsi samalla sitä, että tilanpidon aloittamisavustusten ja EU-osarahoitteisen investointiavustusten rahoitus siirrettiin valtion talousarvioon. Siirrolla on merkittävä vaikutus Makeran toimintaan ja varojen käyttöön. Muutoksella ei kuitenkaan ollut vaikutusta laadullisiin tavoitteisiin. Vuonna 2015 Makeran varoin edistettiin maa- ja metsätalousministeriön eri politiikkasektoreiden tavoitteita pääpainon ollessa edelleen maatalouden investointien tukemisessa. Rahaston varoilla tuetaan myös maaseudun ja maaseutuelinkeinojen tutkimusta. Rahasto hoiti vuonna 2015 säädösten mukaiset tehtävänsä sekä toteutti omalta osaltaan maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle asettamia vaikuttavuustavoitteita. Maa- ja metsätalousministeriö on vahvistanut rahaston tilinpäätöksen valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnan käsittelyn jälkeen. MMM tai Makeran johtokunta ei ole asettanut rahaston toiminnalle tulostavoitteita kertomusvuonna.

Tilinpäätöksessä esitetään maatalouden investointi- ja aloitustukien sekä tutkimuksen toteutuneet kappalemäärät, tiedot valtionvastuu- ja valtiontakaustoiminnasta sekä takaisinperinnöistä. Investointituen osalta esitetään Makerasta rahoitettujen tukikohteiden ja rahoituksen määrä. Kertomusvuonna merkittävä osa maatalouden investointiavustusten kokonaisrahoituksesta osoitettiin valtion talousarviosta, minkä lisäksi vuosi 2015 oli investointien suhteen kokonaisuudessaan erittäin hiljainen. Osaltaan hakuviikkauksen vaikutti ohjelmakauden vaihtumisesta aiheutuneet ajoitukselliset tekijät ja tukiehtojen muutokset, mutta merkittävin tekijä on todennäköisesti tilojen yleisesti hyvin haastava taloustilanne ja epävarmuus tulevista, jonka vuoksi etenkin suurempia investointeja joudutaan lykkäämään.

Makeralla ei ole palkattua henkilökuntaa: Tehtäviä hoidetaan Maaseutuvirastossa, Valtiokonttorissa sekä Maa- ja metsätalousministeriössä. Päätöksiä Makeran varoista tehtiin maa- ja metsätalousministeriössä, Maaseutuvirastossa sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa.

2. Tuloksellisuusraportoinnin perusteiden asianmukaisuus ja kehittämistarpeet

Tilinpäätöksessä todetaan, tilojen keskikoko niin pinta-alan, eläinmäärien kuin tilakohtaisten tuotantomäärien perusteella mitattuna on kasvanut. Tilamäärän vähenemisestä huolimatta tuotannon kokonaismäärä on pysynyt ennallaan tai kasvanut. Esimerkiksi tuotannon tehostumisen ja laajentumisen myötä tuotosseurantaan kuuluvilla lypsykarjatililla tuotettu maitomäärä tilaa kohden on kolminkertaistunut viimeisten viidentoista vuoden aikana ja samaan aikaan keskimääräinen lehmäluku tiloilla on kaksinkertaistunut. Avustusten rooli on investointien toteutumisen kannalta hyvin keskeisessä asemassa, sillä arvioiden mukaan jopa kaksi kolmasosaa investoinneista jäisi tekemättä ilman tukea. Investointituen vaikuttavuutta arvioidaan mm. Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman vaikuttavuusarvioinnin yhteydessä ja kehittämistarpeita tullaan selvittämään myös vuonna 2016 käynnistyvän erillishankkeen osana.

Makeran tutkimushankevaroin rahoitettiin toukokuussa 2015 valmistunut maa- ja metsätalousministeriön tutkimushankkeiden yhteiskunnallisia vaikutuksia selvittänyt arviointihanke. Siinä käytiin lävitse runsaan viiden vuoden ajalta myös Makerasta rahoitettuja tutkimus- ja kehittämishankkeita. Tavoitteena oli, että ministeriö pystyisi paremmin antamaan tutkijoille suosituksia parhaista käytännöistä tutkimustulosten välittämiseksi niitä hyödyntäville tahoille. Arvioinnissa mainitaan, että suhteellisen pienellä tutkimusrahoituksella on kuitenkin saatu paljon aikaan ja kerättyä myös muuta rahoitusta julkisen rahoituksen rinnalle. Hankkeilla on tuotettu muun muassa uutta tietoa strategiaprosessien, päätöksenteon ja lainsäädännön pohjaksi. Arvioinnissa annettiin lopuksi kehittämisehdotuksia tutkijoille, tutkimushankkeiden ohjausryhmille ja rahoittajille.

Rahastoa koskevien tehtävien hoito on otettu huomioon Mavin henkilöstökehyksessä sekä toiminnassa. Mavin hoitamiin Makera -tehtäviin liittyvää työaikaa seurataan osana Mavin työajanseurantajärjestelmää. Vuonna 2015 Mavissa oli näihin tehtäviin käytetty tilinpäätöksen mukaan noin 2 htv. Jatkossa pyritään siihen, että myös MMM:n työajanseurannasta saataisiin vastaavat tiedot.

Tilinpäätöksen kuvaus toimintaympäristön muutoksista ja toiminnan vaikuttavuudesta on riittävä.

3. Ministeriön esitys rahaston toimenpiteiksi tuloksellisuuden parantamiseksi

Rahaston toimintaa suunniteltaessa tulee ottaa huomioon pääministeri Sipilän hallitusohjelmassa tehdyt linjaukset ja maaseutuohjelman toimeenpanon aiheuttamat muutokset rahaston toimintaympäristöön.

MMM on asettanut Makeran toiminnalle vuosia 2016–2017 koskien seuraavat toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet; 1) johtokunnan tulee kiinnittää huomiota siihen, että varat kohdennetaan tehokkaasti sellaisiin tukikohteisiin, joiden avulla edistetään hallinnonalan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden ja Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 tavoitteiden saavuttamista 2) johtokunnan tulee huolehtia, että toiminnassa painottuu erityisesti pääministeri Sipilän hallitusohjelman kärkihanketta ”Suomalainen ruuantuotanto kannattavaksi” tukevat toimet niin investointien rahoituksen kuin tutkimus- ja kehittämishankkeidenkin osalta 3) johtokunnan tulee aktiivisesti kiinnittää huomiota rahaston maksuvalmiuden turvaamiseen.

4. Ministeriön omat toimenpiteet rahaston tuloksellisuuden parantamiseksi

MMM edesauttaa omilla toimillaan pääministeri Sipilän hallitusohjelman tavoitteiden saavuttamista Mäkelän osalta. Ministeriö tulee myös edelleen kiinnittämään huomiota rahaston kokonaisuuden hallintaan sen tehtävien jakaantuessa säädösten perusteella maa- ja metsätalousministeriön, Maaseutuviraston, Valtiokonttorin ja rahaston johtokunnan kesken.

Kansliapäällikkö

Jaana Husu-Kallio

Apulaisosastopäällikkö

Taina Aaltonen

TIEDOKSI Valtiovarainministeriö
 Valtiontalouden tarkastusvirasto
 Valtiokonttori
 MMM/HSO/talousyksikkö
 MMM/RO/yksiköt

